

[Karen Thurøe Hansen.]

bærer mindre, end man gjorde, før man overhovedet fik den renteindtægt. Det gælder også for arbejdsindtægter, som man måtte have i den tid, hvori man er tillagt folkepension.

Nu er det jo ganske enkelt således, at både finansministeren og skatteministeren nok skal sørge for, at træerne ikke vokser ind i himlen. Det gør ministrene ganske enkelt ved at opkræve de skatter, som vi alle er pålagt, og så fremt vi har mere end lige den nødvendige folkepension at leve af, bliver overskuddet taget fra os igen.

Jeg siger tak til de ordførere, som i princippet tilslutter sig forslaget. Det er rigtigt, at vi venter på en pensionsreform. Den lader vente længe på sig. Vi har fremsat forslag, fordi vi har haft adskillige henvendelser, som jeg lige har omtalt, hvor der simpelt hen er sket en nedskæring så stor, at man har haft mindre at leve af, end hvis man overhovedet aldrig nogen sinde havde foretaget en opsparing. Det har egentlig altid været god latin, at man skulle prøve på at betrygge sin tilværelse, men det er åbenbart ikke god latin mere, at man har en lille bitte smule i ryggen, såfremt det er muligt.

Jeg ved vel, at partierne på venstrefløjen til stadighed fremhæver den gruppe af lavtlønnede, vi har herhjemme, som ikke på nogen måde har rimelig mulighed for at spare op. Opsparingstrangen og opsparringsfølelsen er vel identisk med det, at man indvendig har i sig: jeg må prøve på ikke at bruge 1 kr. 10 øre, hvis jeg kun tjener 1 kr., men prøve på at bruge 90 øre. All right, vi har vidt forskellige opfattelser af, hvad der er god latin på dette område.

Fru Ebba Strange fremhævede, at vi havde kunnet samarbejde om urimelighederne i de foregående 3 lovforslag. Ja, vi kan samarbejde, og vi kan samarbejde på mange måder. Vi samarbejder måske ikke helt ud fra de samme kriterier, men samarbejdet finder dog sted.

Jeg må tage til efterretning, at partierne på venstrefløjen ikke kan medvirke til vores forslag, men jeg siger tak til de ordførere, som i princippet har tilsluttet sig. Jeg håber, at vi får en god debat i socialudvalget om rimeligheden i det. Uanset at vi venter på pensionsreformen, er der måske chance for, at den kan komme, inden vi afslutter dette folketingsår, og at vi måske i sammenhæng med pensionsreformen kan tage stilling til vores forslag til en forbedring for pensionisterne.

Jørgen Junior (FP):

Blot til hr. Gunner Baunsgaard, der er lidt forarget: hr. Gunner Baunsgaard føler, at han også skal have lidt ære, og han lægger vel deri også, at socialdemokratiet skal have lidt ære, og det er da helt i orden. Historiens ære skal I have lov at have. Men kendsgerningen er, at det bl. a. er hr. Gunner Baunsgaards parti, der har ansvaret for, at det er så ringe, som det står til for øjeblikket med pensionerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om udarbejdelse af pensionsreform [af Steen Folke m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. B 23. Fremsat 30/11 76).

Forslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (Eva Gredal):

Hensigten med venstresocialisternes forslag til folketingsbeslutning er helt klart, at folketinget nu tager stilling til, hvorledes det fremtidige pensionssystem skal være. Regeringen må naturligvis tage afstand fra, at folketinget følger VS' hensigt, før tinget får forelagt et rimeligt beslutningsgrundlag.

Som jeg har sagt før fra denne talerstol i dag, så forventes pensionsreformarbejdsgruppen her i begyndelsen af året at afgive sin betænkning, og tinget vil da få det nødvendige grundlag for den debat, der skal føres om det fremtidige pensionssystem. Først derefter vil det være rimeligt at træffe beslutning om, hvorledes ordningen skal være.

Venstresocialisternes forslag lægger i stedet op til, at man beslutter først og gennemgår argumenterne bagefter. Med denne begrundelse skal jeg ikke komme nærmere ind på forslaget, men kan dog ikke lade være med at komme med en enkelt bemærkning.

[Socialministeren.]

Forslagsstillerne anfører, at forslaget er udtryk for en kraftig forenkling. Det er rigtigt, at en lov efter VS' mønster vil være enkel. Det, der derimod ikke er enkelt, er at finde de tilstrækkelige bevillinger til en sådan ordning. Jeg tror heller ikke, at forslagsstillerne har gjort sig de komplicerede følger af et sådant forslag helt klart. Forslagsstillerne vil derfor også have behov for et sagligt grundlag for deres ideer, inden de beslutter sig.

Albertsen (S):

Det er i og for sig lidt underligt, at to partier her i salen, umiddelbart før de ved, at vi skal drøfte en pensionsreform og retningslinjer for noget sådant, kommer hæsbælende med deres særforslag.

Hvad det sidste forslag her angår, er det klart sådan en slags forsøg på tilløb til debatten. Vi får nogle spændende tanker, det skal blankt erkendes, som i høj grad appellerer til fantasien, men vi får ikke at vide, hvad det koster. Vi bruger vel i øjeblikket ca. 17 mia kr. i alt til det felt, vi her taler om, altså både til invalide- og folkepension. Jeg ville umiddelbart skønne, at dette beløb skal mere end fordobles, hvis vi skulle realisere tankegangen bag VS' forslag. Hvorvidt dette er rimeligt eller ej, skal jeg slet ikke tage stilling til, men det ville vel nok være rimeligt, når man nu udkaster sligt, så også at fortælle en lille smule om, hvad det koster. Det er en god skik, som jeg godt vil appellere til at man for fremtiden anvender.

Tankegangen i forslaget mener jeg er spændende, men afgjort ikke realistisk. Jeg mener, at den drøftelse, vi skal føre om fremtidens pensionssystem her i landet, ikke skal føres på grundlag af forslaget her. Derfor må jeg på socialdemokratiets vegne afvise forslaget og stille forventninger til den debat, vi inden længe skal have på grundlag af socialministerens redegørelse.

Jacob Sørensen (V):

Vi er også i venstre af den opfattelse, at tiden snart må være inde til en grundig gennemgang og vurdering af vort pensionssystem. Vi venter med længsel på at se resultaterne af embedsmandsgruppens arbejde gennem flere år, og vi håber, at det kan føre med sig, at vi kan finde frem til bedre retningslinjer end dem, vi har i øjeblikket.

Det foreliggende forslag anviser jo i detaljeret form, hvad det er for en reform, man ønsker at pålægge regeringen at fremsætte forslag om. Men forslagets indhold er ikke af en sådan karakter, at vi ønsker at pålægge regeringen pligt til at følge de angivne retningslinjer. Vi kan derfor allerede nu meddele, at vi ikke kan medvirke til forslagets gennemførelse.

Jørgen Junior (FP):

Når VS allerede på nuværende tidspunkt ønsker folketingets tilslutning til at få forelagt et forslag til pensionsreform, så er fremskridtspartiet enig i, at det haster. Det haster med at få lavet noget på pensionsområdet, der er bedre end vort nuværende system. Vi er også enige med VS i, at regeringen kan glemme det meste af det, vi har set i Sverige. Der er kun det dårligste i socialdemokratisk tankegang at finde i de udviklede og dyre bureaukratiske systemer, således som de nu praktiseres i nabolandet.

Grundtankerne hos VS, at det er nødvendigt med forenkling, lighed og økonomiske forbedringer, er de samme grundtanker, som præger os i vores arbejde for at forbedre pensionisternes forhold. Men der er unægtelig også mange ting, der skiller os.

Forslaget tager, som der tidligere er blevet gjort opmærksom på, ikke hensyn til samfundets økonomiske realiteter. Det belyser heller ikke de, jeg vil næsten sige samfundsødelæggende konsekvenser, der vil blive resultatet af at gennemføre netop det foreliggende forslag. Det i forslaget, jeg næsten finder er det væsentligste, er, at denne socialistiske nedvurdering af at yde en indsats herigennem vil blive forstærket, man vil styrke en samfundsnedbrydning.

Jeg vil ikke som de to foregående talere dermed blot afvise forslaget, men i stedet tage det så højtideligt, at jeg i hvert tilfælde vil kommentere de enkelté punkter.

Hvad angår punkt 1, kan vi gå ind for den lovforenkling, rationalisering, der er foreslået, ved at sammenlægge folke-, invalide- og enkepensionslovene til en samlet lov om pension, baseret på henholdsvis erhvervsudygtighed og alder.

Men hvad angår definitionen på erhvervsudygtighed i punkt 2, er vi ikke enige. Det er vor opfattelse, at befolkningen kan deles i 3 grupper: børn, der er forældrenes ansvar, voks-

[Jørgen Junior.]

ne erhvervsdygtige personer, der er samfundets trækdyr, som skal skabe produktionen, den produktion, vi alle skal leve af, og den tredje gruppe, ældre og erhvervshandicappede, som omfatter ældre over 67 år – og aldersgrænsen skal jeg komme tilbage til – samt de fysisk eller psykisk handicappede. Denne sidste gruppe skal samfundet hjælpe, lige så vel som vi skal hjælpe dem i den erhvervsdygtige gruppe, der af den ene eller den anden grund ikke kan klare sig selv. Enhver hjælp skal så vidt muligt gives som hjælp til selvhjælp. Erhvervsudygtighed bør primært være lægeligt begrundet.

Punkt 3. Vi ønsker ikke som VS at opgive samfundets borgere, således som forslaget indebærer. Dette vil i øvrigt også indebære en alt for stor ansvarsforflygtigelse.

Punkt 4. Hvad angår aldersgrænsen på 60 år, så ved VS jo godt, at dette ikke er økonomisk muligt. Om det så er menneskeligt ønskeligt, set som fremtidsmålsætning, det vil jeg også godt sætte et spørgsmålstegn ved. Imidlertid er vi enige med VS i, at den nuværende pensionsalder er for høj. Lad os håbe, at vi kan få nedsat denne til 65 år, en dag måske til 62 år, men det forudsætter, at der føres en fornuftig økonomisk politik.

Derefter er der punkt 5, der angiver størrelsen af pensionen. Det er urealistisk at forestille sig, at pensionen kan være af den pågældende størrelse. Vi ønsker at være med til forbedringer, men vi ønsker at påvise, hvor pengene skal komme fra.

Jeg er meget glad for én ting, og det er, at tanken om den ens pension i hvert tilfælde i hovedprincippet åbenbart har støtte hos VS. Det er et af de punkter, hvor det sikkert nok i virkeligheden har forsinket og ødelagt en forfærdelig bunke her i de senere år, at man inden for det store parti, inden for socialdemokratiet, åbenbart ikke kan finde ud af, hvad man vil. O. k., statsminister Anker Jørgensen havde sine tanker omkring den 1. oktober i tv. Det var dette med ITP af de 15 bedste år. Hr. Albertsen har forleden dag i et formiddagsblad redegjort for sine tanker. Han ønsker en ens pension. Det er jeg helt enig med hr. Albertsen i.

Men denne uenighed inden for socialdemokratiet kan folketinget og Danmarks pensionister ikke leve med ret meget længere. Nu kommer dette pensionsreformforslag, o. k., og det kommer forhåbentlig snart, men for at få afklaret, om man er indstillet på, at der skal være

lighed, eller om ulighederne skal fortsætte, så vil jeg allerede på nuværende tidspunkt sige, at ved andenbehandlingen af dette forslag har fremskridtspartiet i sinde at stille et dagsordensforslag, hvor vi vil have redegjort for, hvem der går ind for ens pension, og hvem der ikke gør det.

Gunner Baunsgaard (RV):

Det er jo, som det også fremgår af bemærkningerne til dette forslag til folketingsbeslutning, alle bekendt, at der arbejdes med en pensionsreform. En pensionsreform skal jo gerne medføre forenkling, som det også nævnes. Jeg kunne nu godt tænke mig at nævne, at det kunne ske på den måde, at der ikke hvert halve år skal foreligge en hel bog om de forskellige satter, som skal anvendes ved udbetaling af pension.

Men skal vi have en reform, så ved vi også, at den vil koste penge. Derfor kan vi godt være enige i, at vi skal afvente regeringens forslag til en reform. Det nævnes, at man kunne tænke sig at samle reformen i én lov. Det tror jeg ikke vi skal binde os til på nuværende tidspunkt. De tanker, som VS har, kan jo så gå ind i de drøftelser, der vil komme.

Vi er i det radikale venstre indstillet på, at der skal ske en udligning af forskellene i indkomster. Vi er også indstillet på, at det efter en overgangsperiode skal være sådan, at vi er med til at sikre ens pension for alle, og at der også skabes ens vilkår for alle ved arbejdsløshed og sygdom. Som ministeren nævnte, skal vi have et rimeligt beslutningsgrundlag, og når det foreligger, vil vi være med. Men som forholdene er nu, må vi afvise VS' forslag.

Ebba Strange (SF):

Efter de relativt korte indlæg lader det kun til at være en lille del af pensionsdebatten, vi får i dag. Andet kunne VS vel heller ikke forvente, når vi ved, at der er en pensionsreform på trapperne.

Jeg skal knytte nogle principielle betragtninger til dette forslag, men jeg kan ikke lade være med lige at tage udgangspunkt i det, hr. Jørgen Junior sagde, for jeg tror altså, at vi taler forbi hinanden eller også taler vi om forskellige ting.

Nu konstaterer hr. Jørgen Junior altså – det kan hr. Steen Folke naturligvis selv svare på, når han kommer herop – at han er enig med VS i, at der skal være ens pension til alle. Det,

[Ebba Strange.]

venstresocialisterne beskriver her, sådan som jeg har forstået det, og det, jeg er enig med venstresocialisterne i, er det, som også blev sagt om fru Karen Thurøe Hansens forslag, nemlig at det skal være en pension, der er afhængig af den aktuelle indkomst, altså af den aktuelle indtægt, sådan at vi sikrer, at alle mennesker har en rimelig indkomst, når man lægger pensionen sammen med den indkomst, de har i forvejen. Det mener jeg ikke stemmer med det, fremskridtspartiet plejer at sige, for de plejer at sige: samme pension til alle, uafhængig af den aktuelle indkomst. Det mener jeg er to helt forskellige ting.

Dertil kommer så de socialdemokratiske tanker om en pension, der ligesom tjenestemandspensionerne er baseret på de forudgående års indtægt. Det er mit indtryk, at det bl. a. er for ligesom at få taget hul på denne debat, at venstresocialisterne har fremsat deres forslag nu, og dér er jeg da også selv meget spændt på, hvad der kommer ud af socialdemokratiets indbyrdes debat. Det er mit indtryk, at man dårlig er færdig med den i socialdemokratiet endnu. Det er jo fhv. socialminister Kaj Bundvads tanker om den indtægtsbestemte folkepension, der stadig væk spøger, og som vi også så praktiseret, som hr. Steen Folke ganske rigtigt peger på, under vores Sverigesbesøg.

Der er mange af de hovedprincipper, der ligger i venstresocialisternes forslag, som vi kan tilslutte os fra socialistisk folkepartis side. Vi er helt enige i, at uanset om det drejer sig om pension eller det drejer sig om varig hjælp over bistandsloven – den vil man nemlig også spare ved dette forslag, det fremgår ikke, men sådan læser jeg det i hvert fald – så må de ydelser, vi udbetaler, tage udgangspunkt i, at det ikke er menneskers egen skyld, og derfor bør ydelserne ikke i så høj grad individualiseres efter, hvad der er årsag til, at folk ikke kan arbejde, men de skal have en understøttelse, et erhvervsudygtighedsbeløb – vi har kaldt det en efterløn – der svarer til den aktuelle dagpengesats. Dér er vi enige.

Vi er også enige i, at der trænges til en forenkling på dette område, der bygger på det princip, at alle mennesker gerne vil deltage i arbejdslivet, og hvis samfundet ikke kan sikre dem arbejde, så må det være samfundets pligt at sørge for en ordentlig forsørgelse.

Derimod er vi ikke enige med VS – det har

hr. Steen Folke og jeg diskuteret på andre tidspunkter – i, at man ikke skal kunne sammensætte sin indkomst af delvis arbejdsindkomst og delvis støtte, altså hvad enten man nu kalder det pension eller erhvervsudygtighedsbeløb.

Når hr. Steen Folke henviser til socialudvalgets Stockholmsbesøg, så vil han sikkert også huske det bilag, vi fik deroppe, hvoraf det fremgik at der allerede i løbet af et par måneder havde været 1.494 ansøgninger om deltids-pension for borgere over 60 år. Jeg synes, det er en god ting. Jeg synes, det er vigtigt, at vi kan støtte vore ældre og også vore handicappede medborgere med delvist arbejde. Jeg ved, det er svært i et kapitalistisk system, men jeg mener alligevel, det er noget, vi bør stræbe efter, og når man kan gøre det i Sverige, kunne man måske også gøre det i Danmark.

Af disse 1.494 mennesker, der havde søgt deltidspensionen, havde de 33,6 pct. almindeligt produktivt arbejde. Det er altså ikke noget, der er forbeholdt kontorpersonale eller administrativt personale, det er helt almindelige arbejdere. Det er en ting, som jeg i hvert fald personlig meget gerne vil arbejde for, og jeg håber, at andre vil tilslutte sig det, fordi jeg tror, det er noget menneskeligt helt afgørende både for de ældre og for de handicappede og for andre, der er delvis erhvervsudygtige. Jeg er klar over, at det ikke vækker den store jubel i dansk fagbevægelse, men også dér mener jeg, det er noget, man for alvor burde diskutere og tage op.

Til allersidst kan jeg lige knytte en bemærkning til ideen om, at alderspensionen skal have samme højde som erhvervsudygtighedsydelsen. Så langt er vi altså ikke nået i socialistisk folkeparti endnu, det må jeg sige, for vi har en eller anden fornemmelse af, at det faktisk er den produktive del af befolkningen, der skal betale disse ting, og vi har samtidig en erfaring for, at er man nået op omkring pensionsalderen, så har man ikke de samme forsørgerforpligtelser og de samme behov for at anskaffe sig varige forbrugsgoder. Derfor er vi ikke kommet helt op på den højde endnu.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Det ligger langt fra mig at være skadefro, men jeg kan sige et pænt tak for sidst til hr. Steen Folke. Det konservative folkeparti kan ikke medvirke til dette lovforslag.

[Karen Thurøe Hansen.]

Vi har en pensionslovgivning, som næsten er en uigennemtrængelig jungle. Lad os håbe, at den nye pensionsreform vil afklare mange punkter. Hr. Steen Folke taler i dette forslag om erhvervsudygtighed, som skal honoreres – ikke, som vi gør på nuværende tidspunkt, med en invalidepension, såfremt man er erhvervsudygtig, men med maksimumssatsen for arbejdsløshedsunderstøttelse.

Indtil videre må vi nok lade både mit forslag og hr. Steen Folkes forslag indgå i betragtningerne, når vi får pensionsreformen. Lad os håbe, vi får en let gennemskuelig pensionsreform, der tilgodeser alle, men dermed være ikke sagt, at det konservative folkeparti ønsker alle mennesker skåret over én kam. Vi er alle forskellige, og det håber jeg vi bliver ved med at være. Selv om man måske tilstræber fra de venstreorienteredes side, at alle skal have ens beløb, så vil det givetvis stadig væk være således, at man ikke har lige meget dagen efter at man eventuelt har fået udbetalt det samme beløb.

Vi kan ikke medvirke til venstresocialisternes forslag.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti må tage afstand fra det foreliggende forslag til folketingsbeslutning. Det er rigtigt, som det er anført, at det er et meget forenklet forslag, idet pension ved erhvervsudygtighed og alderspension skal være ens. Jeg vil indrømme, det ville være dejligt, hvis folkepensionen nogenlunde kunne nærme sig arbejdsløshedsdagpengenes maksimum, som der er lagt op til her, men det er næppe muligt nu. Der er heller ikke tale om invalidepension. Det er, som om man ikke rigtig ved, at der kan være mennesker, der er så handicappede, så invaliderede, at de kræver andre mennesker omkring sig og hjælp døgnet rundt måske.

Betingelsen for at få erhvervsudygtigheds-pension er, at arbejdsløshedsunderstøttelsen eller sygedagpengene eller ulykkesdagpengene eller den forbigående hjælp efter bistandsloven er opbrugt. Der står ikke noget som helst om, at det skal tages op til revision. Arbejdsløshed er afhængig af arbejdsmarkedets forhold, af konjunkturerne. Vil det sige, at når man én gang har fået denne erhvervsudygtigheds-pension, så kan man blive ved? Skal man ikke

være forpligtet til, når arbejdsmarkedets forhold forandres, at forsøge at komme ind på arbejdsmarkedet igen?

Der står ikke noget om, hvad forslaget vil koste. Man har indtryk af, det må være særdeles dyrt. Vi må tage afstand fra det.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg kan da godt forstå, at VS fremkommer med et forslag til folketingsbeslutning om en pensionsreform, for når man som nyt medlem sidder og kigger tilbage i Folketingets Forhandlinger, så er det ikke få gange man finder en pensionsreform stillet op som en gulerod i forbindelse med alle de forslag, der er kommet frem om forbedring af pensionisternes forhold. Det kunne være rart snart at se nogle resultater og se en pensionsreform bragt frem.

Med hensyn til det foreliggende forslag, så er der opfattelser, vi deler, og der er også opfattelser, vi ikke deler. Jeg vil tage dem, vi deler, først. Det drejer sig om retten til alderspension fra det 60. år for mænd og kvinder. Det kan vi fuldt ud dele, og vi vil godt gå ind for det synspunkt. Jeg er ikke i tvivl om, at som gruppe er det nok kvinderne, der har mest behov for det, men med den udvikling, der er på arbejdsmarkedet, med de store problemer omkring arbejdsmiljøet, er det givet, at der også er mænd i 60 års alderen, der har behov for at søge pension, og det skal ikke forhindres ved, at der er nogle regler, der ikke gør det muligt.

Vi er også enige i, at retten til pension skal gælde to fulde beløb for ægtefæller, både ved erhvervsudygtighed og ved alderspension, og vi har tidligere selv stillet forslag i samme retning.

Med hensyn til forslaget om at give 90 pct. af den gennemsnitlige arbejdsindtægt både til erhvervsudygtige og til folkepensionister er vi ikke helt enige. Det er givet, at folk, der er erhvervsudygtige eller på en eller anden måde er udelukket fra arbejdsmarkedet, naturligvis må have den samme erstatning, som hvis de får arbejdsløshedsdagpenge. Men der er dog stadig væk flere udgifter i de yngre aldersklasser; der er f. eks. udgifter forbundet med at have børn, der måske skal gå i daginstitutioner, og jeg går da ud fra, at VS ligesom vi går ind for, at også mennesker, der modtager erhvervsudygtigheds-pension, skal have mulighed for at have deres børn i daginstitutioner. Så

[Tove Jørgensen.]

kan vi selvfølgelig godt sige, at vi går ind for gratis institutioner, men det er immervæk ikke indført endnu, så der er i hvert fald en række udgifter forbundet med at være yngre, som man ikke har, når man bliver ældre. Det er også sådan, at de ældre i hvert fald ikke har en række andre udgifter, som lønmodtagere normalt har.

Med hensyn til det princip om lighed, der skulle ligge i forslaget, så må jeg erklære mig totalt uenig. Her må VS undskylde, men her har man vist ikke tænkt sig om. Jeg skal erindre om, at det koster penge at være syg, og hvis der skal være lighed, så skal den syge altså have mere end den raske, bl. a. til bistand og pleje, og det er noget, der skal betales for i det her samfund. Som bekendt går vi kommunister ind for princippet, at man yder efter evne og modtager efter behov, og det er dette forslag i hvert fald ikke udtryk for.

Vi er ikke desto mindre villige til at se på de ting, vi er enige om i forslaget, i udvalget og så drøfte det nærmere dér.

Ordføreren for forslagsstillerne (Steen Folke) (VS):

Det var jo ikke nogen forrygende modtagelse, dette forslag fik. Det vil jeg heller ikke påstå vi havde ventet os, men jeg må da takke for den delvise tilslutning fra SF og DKP.

Jeg må erklære mig meget skuffet over den letfærdige måde, hvorpå regeringen og regeringspartiet går ind i en debat af denne karakter. Socialministeren gad ikke engang gennemgå, som det ellers er god ministerskik, hvad forslaget overhovedet gik ud på. Hr. Albertsen kom ikke med en eneste reel betragtning over noget, der var indeholdt i forslaget. Er det ærlig talt ikke for dårligt? Er det ikke for dårligt, at det er, hvad socialdemokratiet og regeringen kan svinge sig op til at sige, når der fremsættes et omfattende forslag til en gennemgribende pensionsreform? Det mest gennemarbejdede – eller i hvert fald det mest omfattende – forslag, der er blevet fremsat i de sidste to år, hvor VS har haft sæde herinde, hvor vi har forsøgt at komme rundt om alle de problemer, som må løses i forbindelse med en pensionsreform. Der er faktisk arbejdet i 1 1/2 år med det her forslag i VS. Socialdemokratiet kan mene, at det er et dårligt forslag, være uenig i nogle af principperne og måske enig i

andre. Det mener jeg er helt legitimt. Men bare at kommentere det med de få, intetsigende bemærkninger, som socialministeren og hr. Albertsen kom med, det synes jeg er for ringe.

Jeg vil da godt prøve at se, om det ikke var muligt at få en lille smule tilkendegivelse af hr. Albertsens mening om principperne i forslaget. Var det ikke muligt at få udtrykt en stillingtagen til bare nogle af disse principper? Jeg ved, at hr. Albertsen har gjort sig nogle tanker om det. Var det ikke muligt at få det frem. Jeg vil også meget gerne spørge socialministeren – hvis hun har tid til at høre efter – om det var muligt fra socialministeren at få en lille smule tilkendegivelse af, hvad socialministeren selv mener om nogle af de principper, der er nedlagt i forslaget her. Der var ikke et ord i ministerens indlæg. Det blev nærmest bebrejdet os, at vi tillod os at fremsætte et forslag her på et tidspunkt, hvor pensionsreformkommissionen endnu ikke var færdig, hvor vi kun har fået en delbetænkning derfra. Ja men hvad er det for noget, hvad er meningen? Vi har udarbejdet et forslag, der udtrykker vores holdning til de her ting, og det vil vi gerne fremlægge til debat. Vi kræver ikke, at den debat skal afsluttes i dag, men en foreløbig stillingtagen, en vurdering af visse ting, et forsøg på en begyndende diskussion, er det virkelig så urimeligt at forvente noget i den retning?

Jeg må sige, jeg er måske ikke så overrasket – men en lille smule overrasket er jeg alligevel – over, at socialdemokratiet ikke kunne bekvemme sig til at sige mere i første runde. Jeg håber, det er muligt at få lidt mere kød på i den anden runde, der kan blive en chance for. Måske hænger det sammen med, at socialdemokratiet, som flere ordførere har været inde på, er delt i spørgsmålet, men det er jo ikke nogen hemmelighed. De samme, som deltager i debatten i dag, har jo også ytret sig andetsteds. Det kan vel ikke være nogen hemmelighed, at der er delte meninger i socialdemokratiet. Jeg mener, man må have den diskussion frem i lyset.

Jeg vil ikke sige ret meget til de indlæg, der kom fra de borgerlige partiers side. Det var jo mest korte afvisninger, som også stort set var forholdsvis intetsigende, med undtagelse af fremskridtspartiet, som – det må erkendes – faktisk argumenterede for og imod indholdet i forslaget. Hovedindholdet, hvad der ikke er overraskende, var en afvisning af langt de fle-

[Steen Folke.]

ste punkter i dette forslag. Det ville måske nok have forurolet mig, hvis det var det modsatte resultat, hr. Jørgen Junior var kommet frem til.

Inden jeg knytter et par bemærkninger til SFs og DKPs indlæg, vil jeg godt lige sige lidt om principperne i forslaget – det bliver jeg nødt til, da ministeren ikke gjorde det – lige prøve at trække frem, hvad det her forslag overhovedet går ud på. Der er ganske rigtigt tale om en meget kraftig forhøjelse af pensionstaksterne. Vi mener, der er behov for en kraftig forhøjelse, vi mener, det er helt uanstændigt, det niveau, pensionerne ligger på for øjeblikket. Det kan man være enig eller uenig i, og det er da klart, at det er noget, der kommer til at koste mange penge. Jeg tror ikke, hr. Albertsens forestillinger holder, men det er givet, at det her vil koste et milliardbeløb, hvis det skal gennemføres, det er der ingen tvivl om. Vi har ikke selv haft kapacitet til at beregne, præcis hvad det bliver, men vi kan måske i udvalget finde ud af, hvor meget en gennemførelse af forslaget ville koste. Der er ingen tvivl om, at det vil koste et milliardbeløb.

Vi vil gerne være med til at pege på nogle besparelser, som kunne finansiere noget af det. Det er ikke sikkert, vi kan blive enige med socialdemokratiet om de besparelser, men sådan set kunne forslaget godt gennemføres nu, og vi ville gerne være med til at anvise nedskæringer rundt omkring, hvor man kunne finde nedskæringer, vi kunne gå ind for. Men det er klart, at når vi har fremsat forslaget her, så er det ikke, fordi vi troede, dette forslag ville blive gennemført og vedtaget, så er det selvfølgelig netop for at gå ind i en debat om nogle hovedprincipper for, hvordan en pensionsreform skal se ud. Det er et oplæg til at få debatteret de ting, et oplæg, der viser, hvilken målsætning vi stiller op for en sådan pensionsreform – vel at mærke inden for rammerne af det kapitalistiske samfund. Det her er ikke principielt uforeneligt med kapitalismen.

Vi kunne godt forestille os, det kunne se anderledes ud i et socialistisk samfund, og til fru Tove Jørgensen vil jeg lige gøre den bemærkning, at dette med at yde efter evne og nyde efter behov, det er, så vidt jeg har forstået Marx, noget, der drejer sig om et kommunistisk samfund, ikke at forveksle med de østeuropæiske lande, men altså et egentligt kommu-

nistisk samfund, noget, som ligger langt ude i fremtiden. Jeg tror, det ville være kedeligt – konsekvenserne ville nok være lidt ubehagelige – hvis man prøvede at arbejde efter det princip i et kapitalistisk samfund. Sådan har jeg heller ikke hidtil forstået DKPs politik.

Ud over den kraftige forhøjelse af pensionstaksterne er der ganske rigtigt indeholdt dette, at der skal være en større ensartethed, vel at mærke i det samlede indtægtsgrundlag – eventuelle indtægter plus den pension eller erhvervsudygtighedsydelse, der er tale om. Vi mener, at en større lighed er værd at tilstræbe. Denne erhvervsudygtighedsydelse – det er et lidt malabarisk ord – mener vi er vigtig. Ordet understreger det principielle, nemlig at der må foretages en helhedsvurdering af muligheder for beskæftigelse på arbejdsmarkedet. Vi er imod de lægelige skøn. Det er ikke apparatfejlsmodellen, for at sige det på den måde, som vi mener forklarer, hvorfor folk ikke kan komme i varig beskæftigelse. Vi mener, der er tale om et kompliceret samspil mellem samfundsforhold og individuelle faktorer, hvor samfundsforholdene er de afgørende. Det har masser af forskning også understreget, bl. a. udstødningsforskningen, og vi har i forslagets bemærkninger henvist til nogle af resultaterne af netop denne forskning.

Vores forslag ville, som flere ordførere har erkendt, indebære en kraftig forenkling af det komplicerede pensionssystem, vi har i dag, det ville både være administrativt besparende, og det ville udtrykke en større retfærdighed. De mange forskellige takster på f. eks. invalidepensionsområdet er jo baseret på en forestilling om forskellige grader af erhvervsdygtighed, og det mener vi ikke er holdbart. Det har flere undersøgelser også vist.

Både fru Tove Jørgensen og fru Inge Krogh har indvendt mod forslaget, at det ikke tog hensyn til invalidepensionister og folk, der har behov for særlig pleje og sådan noget. Man kunne selvfølgelig godt ved siden af det foreslåede system opretholde visse særlige ydelser til nogle særlige kategorier. Vi har fremlagt nogle hovedprincipper, som skal dække det altovervejende spektrum, men det forhindrer ikke, at man på den ene eller den anden måde kan supplere med nogle ydelser til folk i helt specielle omstændigheder, der har behov for det.

Sådan set må jeg også sige til andre indvendinger, at dette med forsørgerbyrden, som kan

[Steen Folke.]

være forskellig, kunne man også løse ved nogle tillæg på anden vis. Vi mener ikke principielt, at folk, der er gamle, har mindre behov end folk, der er yngre, men det er klart, at i det omfang de ikke er forsørgere, mens yngre er forsørgere, så kan man sige, det ikke er rimeligt, at deres økonomiske grundlag er det samme. De har ikke behov for det samme. Men det kunne man måske rettelig løse på en anden måde. Principielt mener vi, at folk skal have det samme, hvad enten de er gamle, eller de er yngre, og derfor er princippet om ensartethed i erhvervsudygtighedsydelse og alderspension et rigtigt princip efter vores mening. Så kan man diskutere supplerende foranstaltninger, f. eks. i forbindelse med børn, i forbindelse med folk, der kræver særlig pleje, og andre ting af den art.

Vi har foreslået aldersgrænsen for udbetaling af alderspension nedsat, som det er fremgået, til 60 år, altså vel at mærke i forbindelse med denne kraftige forøgelse af pensionen, og vi har foreslået, at alle pensionister behandles som selvstændige individer, altså at ægtefæller modtager to fulde beløb.

Der er en lang række principper, der er indbygget i det her forslag, også nogle, jeg ikke har tid til at komme ind på her, fordi tiden er ved at løbe ud. Jeg havde håbet, at det i det mindste var muligt at få taget hul på en principiel debat om pensionsreformarbejdet. I første runde var der ikke meget, der tydede på det. Jeg håber, og imødeser specielt socialministerens og den socialdemokratiske ordførers genkomst til talerstolen.

Albertsen (S):

Når man er et venligt gemyt, vil man da nødig bidrage til skuffelser og sorg rundt omkring i ens omgivelser eller hos dem, man har mulighed for at øve indflydelse på, og det har ikke været et ønske om at skabe bedrøvet sindsstemning hos hr. Steen Folke, der er forklaringen på, at jeg ikke mente, tidspunktet var inde til at få en større debat om det forslag, som VS er kommet med. Jeg gjorde opmærksom på, at det pegede på nogle interessante ting og var ganske spændende osv., men jeg må sige, jeg havde lidt svært ved at mene, at tidspunktet var inde og grundlaget til stede

for, at vi kunne føre den seriøse debat om disse højst vitale problemer, vi vitterlig her er inde på.

For det første foreligger der ikke en eneste økonomisk beregning. Jeg kan sige, at efter de ekspertudspil, jeg har modtaget, så svinger den udgift, der her er tale om, mellem 20 og 35 mia kr. Det er det, som de mennesker, der beskæftiger sig med disse ting, skønner. På den baggrund mener jeg, at forslaget, om jeg så må sige, må være lidt mere velunderbygget fra den, der i givet fald skal forsvare det, i dette tilfælde hr. Steen Folke.

Det er altså ikke, fordi vi ikke værdsætter, at der kommer sådan nogle spændende tanker frem, men vi mener altså, at vi meget snart får en drøftelse – på grundlag af et årelangt, grundigt forarbejde, udformet i en betænkning – baseret på et udspil her i salen fra socialministerens side, og dette må være det seriøse grundlag at tage stilling til disse ting på.

Men det er klart, at forslaget vil indgå i socialudvalgets arbejde, det vil selvfølgelig blive behandlet som alle andre forslag, og det vil muligvis komme til at blive behandlet samtidig med det udspil, som kommer fra ministeren.

Ordføreren for forslagsstillerne (Steen Folke) (VS):

Ja, det var jo ikke, fordi det lykkedes at få et eneste synspunkt frem i denne omgang heller, bortset fra dette med økonomien. Der var ikke et eneste synspunkt på de mange principper, som er nedfældet i forslaget. Man kan godt reducere det hele til at være et spørgsmål om økonomien. Man kunne også sige: i det her forslag indgår et bestemt forslag om satsernes størrelse, og vi mener, at satsene principielt skal være på højde med dagpengesatserne, det mener vi er det rigtige at stille efter, det vil vi gerne gå ind for, og vi vil også anviske besparelser og alt det dér. Eller man kunne sige: selvfølgelig kan en række af principperne i det her forslag tænkes gennemført, men altså med reducerede satser, ud fra, hvad der er realistisk muligt, og hvad man kan få flertal for. Man kunne tænke sig med en lavere generel sats opretholdt en lang række af de principper, der i øvrigt er nedfældet i forslaget. Men stadig væk, ikke et ord har vi fået i diskussionen om alle disse principper om lighed eller forskelligartethed, om at behandle personer som enkeltindivider eller behandle ægtefæller som hængende

[Steen Folke.]

sammen, om princippet om, at der skal foretages en helhedsvurdering af erhvervs- eller arbejdsmarkedssituationen i stedet for et lægeligt skøn. Ikke et ord, ikke en tilkendegivelse fra hr. Albertsen, intet fra socialministeren, om man går ind for de her ting, om man tager afstand fra det. Intet har vi fået at vide, andet end det her med, at det er for dyrt. Mere kan man åbenbart ikke sige om det.

Jeg synes virkelig, det er for ringe, at det ikke er muligt at få en debat om principperne, der er nedlagt i et forslag af den her type. Jeg mener, at denne pensionsreform har været forberedt i lang tid, det er ikke for tidligt at begynde at tage fat på en principiel drøftelse af: hvordan skal et nyt system bygges op? Jeg vil gerne understrege, at det, jeg frygter, er, at den fløj i socialdemokratiet, som går ind for den indtægtsbestemte tillægspension, er den, der har overtaget, at det er den, der vinder. Det mener jeg vil være et tilbageskridt.

Vi så i Sverige, hvordan sådan et system fungerer. Det overbeviste bestemt ikke mig. Jeg mener, det er et dårligt system med en sådan indtægtsbestemt tillægspension, der vil opretholde classesamfundets uligheder ind i alderdommen. Det er det, det drejer sig om. Det er der én fløj i socialdemokratiet der går ind for. Statsministeren har mere eller mindre givet udtryk for, at han åbenbart står på den fløj, måske gælder det så regeringen. Jeg mener at vide, at hr. Albertsen ikke tilhører den fløj, men faktisk er uenig i det. Jeg mener, det er vigtigt at få diskuteret det. Det er nogle meget afgørende beslutninger, der skal træffes, og derfor synes jeg, det ville være rart at få taget hul på en diskussion af det.

I den forbindelse vil jeg godt understrege, at vi har selvfølgelig ingen forestillinger i VS om, at vi kan løse classesamfundets og kapitalismens uligheder ved et pensionssystem, og man kan sige, at det er for sent at løse dem i alderdommen; hvis ulighederne er der et langt liv igennem, så er det under alle omstændigheder for sent at sætte ind. Men vi er nu af den realistiske opfattelse, at det vil være bedre at gøre det opnåelige inden for rammerne af det her elendige samfundssystem end bare at afvise et forsøg på at skabe en lille smule større lighed i alderdommen i det mindste. Vi påstår ikke, at det kan lade sig gøre. Der er muligheder for private opsparinger ved siden af, og der er andre ting, der kan opretholde uligheder, som i

øvrigt grundlægges og er knæsat i hele det samfundssystem. Men vi mener altså, det kan lade sig gøre at gøre noget ved det, og vi synes, det er fantastisk vigtigt at få diskuteret det her, og at socialdemokratiet engagerer sig en smule i den debat, selv når der kommer et forslag fra et af disse yderpartier som VS, der fremsætter forslag med et meget principielt sigte. Jeg mener, det ville være klædeligt, hvis socialdemokratiet for en gangs skyld gav sig til at diskutere principperne.

Jørgen Junior (FP):

Jeg vil blot gerne spørge socialministeren, om hun kan sætte en måned på, hvornår vi får pensionsreformkommissionens slutrapport til behandling her og et initiativ fra regeringen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående ministerkontrol med bevillinger.

(Beslutningsforslag nr. B 28).

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 84 medlemmer: venstre, fremskridtspartiet, det konservative folkeparti, kristeligt folkeparti og Bay,

en gruppe på 67 medlemmer: socialdemokratiet og det radikale venstre, og

en gruppe på 21 medlemmer: socialistisk folkeparti, Danmarks kommunistiske parti og venstresocialisterne.

Valgt blev:

Enggaard

Poul Hartling

Nathalie Lind

Mette Madsen

Glistrup

Wamberg

Ninn-Hansen
 Chr. Christensen
 Lysholt Hansen
 Ole Espersen
 Risgaard Knudsen
 Ejler Koch
 Erling Olsen
 Birte Weiss
 Gudme
 Poul Dam
 Wilhjelm

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra 17 medlemmer har jeg modtaget anmodning om, at den af ministeren for kulturelle anliggender fredag den 14. januar givne skriftlige redegørelse om revision af loven om Statens Kunstfond må blive sat til forhandling i tinget, om muligt tirsdag den 25. januar 1977.

Sagen vil herefter komme til forhandling tirsdag den 25. januar 1977.

Med skrivelse af 13. januar d. å. fremsender Nordisk Råds danske delegation beretning om rådets 1. ekstra session 1975 samt 24. session 1976. Beretningen er omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 19. januar, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til justitsministeren af Wamberg.*
- 2) *Spørgsmål til ministrene.*

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om handel med gødning og grundforbedringsmidler m. m.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Indførelse af regler om varslings m. v. i forbindelse med foretagelse af afskedigelser af større omfang).

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Behandling af visse sager efter lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.).

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udstedelse af statspræmieobligationer.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om anvendelse af kernekraft som energikilde i Danmark [af Ninn-Hansen m. fl.].

8) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om løsning af energiproblemet [af Knud Jespersen m. fl.].

Mødet hævet kl. 15.59.